

Opendeurenbeleid

Aanvulling op de brochure
'Pedagogische kwaliteit van kinderopvang'

BOink

Colofon

*Dit is een uitgave van de Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang, BOinK.
Deze brochure is een aanvulling op de brochure 'Pedagogische kwaliteit van
kinderopvang' van BOinK.*

*Dit is een herziene uitgave. In deze brochure zijn aanpassingen gedaan die voortvloeien
uit de Wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang.*

Auteur

Suzanne Plaisier

Met medewerking van

Josja Smink

Copyright © BOinK, juni 2018

Inhoud

Inleiding	4
Onderdeel van beleidsplan.....	5
Voordelen	5
Eisen aan de uitvoering	5
Voor welke leeftijd?.....	6
Op de bso.....	6
Praktische vragen over opendeurenbeleid voor ouders	7
Praktische vragen over opendeurenbeleid voor oudercommissies	8
Meer lezen	9

Inleiding

Het is geen natuurlijke situatie om de hele dag in één ruimte te spelen. Dat geldt des te meer naarmate de kinderen ouder zijn. Hun blikveld verruimt zich en één ruimte geeft hen te weinig uitdaging en ontdekkingsruimte. Daarom geven pedagogisch medewerkers kinderen regelmatig de gelegenheid om de omgeving buiten hun eigen groep te verkennen. Dit kan buitenspelen zijn, maar ook in de speelhal of in de groepsruimtes van de andere kinderen. Als hierbij ook een ontmoeting met de kinderen van andere groepen wordt 'geregeld' door de pedagogisch medewerkers van de verschillende groepen, spreken we van opendeurenbeleid.

Definitie

Opendeurenbeleid is een pedagogische methode waarbij kinderen structureel de gelegenheid krijgen om buiten de eigen groepsruimte met kinderen van andere groepen te spelen.

Onderdeel van beleidsplan

Er kan pas van een opendeurenbeleid worden gesproken als de kinderen van verschillende groepen zich in andere ruimtes kunnen bewegen en samen kunnen spelen of een activiteit kunnen ondernemen. Het programma voor de activiteiten wordt door de pedagogisch medewerkers opgesteld en moet onderdeel van het dag- of weekprogramma zijn. Kinderen moeten erop kunnen rekenen. Het kan gaan om vrij spelen, om georganiseerde activiteiten of beide. Opendeurenbeleid is een onderdeel van het pedagogisch beleid en er moet in het pedagogische beleidsplan beschreven staan hoe er mee wordt omgegaan in de praktijk.

Voordelen

Het voordeel van een opendeurenbeleid is dat het kinderen meer ontdekkingsruimte en keuzemogelijkheden biedt. Een ander voordeel is dat er meer mogelijkheden ontstaan om speciale activiteiten te organiseren. Bijvoorbeeld een dagelijks half uurtje gymnastiek of dansen voor alle driejarige kinderen of een dagelijkse projectactiviteit voor de kinderen uit alle groepen die dat leuk vinden (het maken van een groot schip van kartonnen dozen, een muur beschilderen, enzovoort).

Een opendeurenbeleid kan de nadelen van sommige groepsindelingen compenseren. Het nadeel van verticale (in leeftijd gemengde) of kleine groepen is dat kinderen weinig leeftijdgenootjes hebben in hun eigen groep of dat ze al het materiaal in hun groepsruimte wel kennen. Vooral de driejarige peuters, die bijna naar school gaan, kunnen zich vervelen. Activiteiten voor alle driejarigen uit de verschillende groepen brengen weer nieuw leven in de brouwerij. Voor grote groepen of horizontale groepen (ingedeeld op leeftijd) is een opendeurenbeleid om die reden minder nodig. Desalniettemin kunnen ook in deze groepen activiteiten met kinderen van een bepaalde leeftijd worden ondernomen (denk aan drieplus activiteiten).

Een laatste voordeel van een opendeurenbeleid: in de buitenschoolse opvang spelen kinderen graag met hun broertjes en zusjes. Als er horizontale groepen zijn, zitten broertjes en zusjes vaak niet samen vanwege het leeftijdsverschil. Samen spelen kan dan door het opendeurenbeleid gemakkelijk worden geregeld.

Eisen aan de uitvoering

Een goed opendeurenbeleid stelt eisen aan de uitvoering. Wanneer een opendeurenbeleid niet goed uitgevoerd wordt, kan het leiden tot onrust voor (zeker de jongste) kinderen. Het voert te ver om alle eisen aan een goed opendeurenbeleid op te noemen, maar de belangrijkste eisen zijn: voorbereiding van het programma en sluitende afspraken over het toezicht op de kinderen. De pedagogisch medewerkers houden vinger aan de pols: ze zien toe op de fysieke veiligheid van het kind, maar ook op zijn emotionele welbevinden. Zij gaan dus regelmatig na of de kinderen zich prettig

voelen en aan het spelen zijn. De pedagogisch medewerker laat de kinderen wennen aan alle ruimtes en begeleidt hen, zeker in het begin, letterlijk over de drempel naar de nieuwe speelruimtes of de speciale activiteiten in het gebouw. Voor ouders is het prettig om te weten wat je kind heeft gedaan tijdens het opendeurenbeleid. Er moet dus een systeem zijn om dat te registreren en door te geven aan de eigen pedagogisch medewerker van het kind.

Voor welke leeftijd?

Een opendeurenbeleid is geschikt voor kinderen vanaf het moment dat ze zichzelf lopend kunnen verplaatsen. Het is ongeschikt voor baby's. Baby's hebben al genoeg aan het verkennen van hun eigen ruimte. Ze kunnen hoogstens op de arm van de pedagogisch medewerker eens gaan kijken hoe een andere ruimte eruit ziet. Voor dreumesen en peuters is een opendeurenbeleid leuk als afwisseling in hun dag. Twee keer per dag een uurtje is een geschikte tijd. Voor schoolkinderen beslaat het opendeurenbeleid tegenwoordig het belangrijkste deel van de middag. Meestal komen zij uit school in hun eigen groep en verspreiden zich daarna over de verschillende ruimtes en aangeboden activiteiten. We raden aan om daarbij eigen ruimtes te houden voor de kleuters, waar de grotere kinderen niet naar binnen mogen.

Op de bso

Het opendeurenbeleid in de buitenschoolse opvang is soms zo uitgebreid dat er nauwelijks meer sprake is van eigen groepen. Aan één kant is die vrijheid heel leuk voor de meeste kinderen, aan de andere kant mis je daardoor de voordelen van een eigen groep.

Het is belangrijk dat kinderen zelf invloed hebben op deelname aan opendeurenbeleid. Sommige kinderen zijn te verlegen of net nieuw en voelen er niets voor om hun eigen groepsruimte en hun vertrouwde pedagogisch medewerker te verlaten. Voor andere kinderen biedt het opendeurenbeleid wellicht te weinig structuur, waardoor ze ongeconcentreerd gedrag gaan vertonen. De pedagogisch medewerkers kunnen deze kinderen natuurlijk wel stimuleren door samen met hen alle ruimtes te bekijken en ze te helpen om tot spelen te komen.

Praktijkvoorbeeld opendeurenbeleid in de bso

Er zijn 70 kinderen die op verschillende tijden van de middag binnen komen in twee aparte, grote groepsruimtes. Ze zijn naar leeftijd in tafelgroepen van ongeveer 10 kinderen per tafel onderverdeeld. Aan hun eigen tafel gaan ze drinken en eten en praten ze wat na over de schooldag of over andere gebeurtenissen. Daarna horen ze wat ze die middag allemaal kunnen doen. De kinderen vertellen aan de pedagogisch medewerker aan hun tafel en aan elkaar wat ze die middag gaan doen. Vervolgens verdelen ze zich over alle ruimtes en de gangen.

De pedagogisch medewerkers verspreiden zich volgens het plan over de activiteiten en de ruimtes. Om 16.30 uur luidt er een bel en gaan de kinderen naar hun tafel toe om wat te drinken. Ze vertellen elkaar wat ze hebben gedaan. Ook is het nu tijd om de verjaardagen te vieren. Hierna kiezen de kinderen opnieuw wat ze gaan doen. Er zijn nu meer rustige activiteiten gepland, zoals voorlezen.

Praktische vragen over opendeurenbeleid voor ouders

Er zijn verschillende vragen die u zichzelf als ouder kunt stellen over de groepen en opendeurenbeleid:

- Hoe is de groepsindeling geregeld in uw kindercentrum (horizontaal/verticaal, grote groepen/kleine groepen)?
- Is er sprake van een opendeurenbeleid en hoe wordt dit beleid toegepast in de dagelijkse praktijk?
- Is de pedagogische visie op de groepsindeling en op het opendeurenbeleid opgenomen in het pedagogisch beleidsplan en/of het pedagogisch werkplan?
- Staan afspraken over opendeurenbeleid, maximale aantal kinderen dat op deze manier met elkaar in aanraking komt, stabiliteit en leeftijdsopbouw van de stamgroepen in het pedagogisch beleidsplan en/of het pedagogisch werkplan?
- Zijn de pedagogisch medewerkers van het beleid omtrent het opendeurenbeleid op de hoogte en wordt hier in de dagelijkse praktijk ook naar gehandeld?
- Worden alle ouders op de hoogte gebracht van de afspraken over het opendeurenbeleid?
- Wordt de oudercommissie om advies gevraagd zodra er veranderingen plaatsvinden voor wat betreft de groepen en het opendeurenbeleid?

Praktische vragen over opendeurenbeleid voor oudercommissies

Algemeen

- Waarom wordt er gewerkt met een opendeurenbeleid?
- Hoe gaat het werken met 'open deuren' concreet in zijn werk? Bijvoorbeeld met betrekking tot brengen/halen, dagindeling, eten, slapen, spelen.
- Is het opendeurenbeleid vastgelegd in beleid?

Uitdaging voor de kinderen

- Waar mogen de kinderen spelen (groepsruimtes, gang, hal of andere ruimtes)?
- In hoeverre kunnen kinderen kiezen in welke ruimte en met wie ze spelen? Of is het een kwestie van moeten?
- Mogen kinderen kiezen wat ze doen of moeten ze meedoen met de activiteit van 'de groep'?
- Mogen de kinderen met kinderen van andere groepen spelen als ze dit willen?
- Hoe wordt er omgegaan met buitenspelen? Mogen kinderen ook met een klein groepje of individueel naar buiten (of juist naar binnen)?
- Hoe wordt ervoor gezorgd dat de kinderen zelfstandig en veilig kunnen spelen, ook tijdens het opendeurenbeleid?
- Welke extra mogelijkheden biedt het werken met open deuren voor de kinderen (bijvoorbeeld meer verschillende activiteiten, welke en hoe is dat georganiseerd)?

Veiligheid (fysiek en emotioneel)

- Met hoeveel verschillende kinderen en pedagogisch medewerkers heeft een kind te maken (per dag, per week)?
- Hoe zorgen de pedagogisch medewerkers ervoor dat de situatie voor kinderen nog te overzien is?
- Hoe wordt ervoor gezorgd dat kinderen voldoende aandacht krijgen en niet verloren rondlopen?
- Hoe zorgen de pedagogisch medewerkers ervoor dat de situatie voor baby's veilig, rustig en overzichtelijk blijft? Dezelfde vraag geldt voor nieuwe kinderen of kinderen die veel behoefte hebben aan houvast en structuur.
- Wat wordt er gedaan als blijkt dat het opendeurenbeleid voor baby's of nieuwe kinderen (nog) niet goed werkt?
- Hoe wordt ervoor gezorgd dat ook stille, onopvallende kinderen goed in beeld blijven bij de pedagogisch medewerkers?
- Hoe houden de pedagogisch medewerkers in de gaten hoe de dag van een kind verloopt?
- Op welke manier wordt gevolgd hoe het met een kind gaat?
- Hoe zorgen de pedagogisch medewerkers dat zij zicht houden op alle kinderen in het gebouw? En buiten?
- Zijn de ruimtes waar de kinderen zelf naar toe kunnen gaan, veilig voor de kinderen?

- Welke aanpassingen zijn in het ontruimingsplan opgenomen in verband met het werken met open deuren? Wordt het ontruimingsplan ook geoefend tijdens 'open deuren'?

Samenwerking tussen de pedagogisch medewerkers

- Hoe zorgen de pedagogisch medewerkers dat ze zelf de situatie blijven overzien?
- Open deuren veronderstelt samenwerking tussen pedagogisch medewerkers van verschillende groepen. Hoe is dit geregeld? Wat wordt afgestemd (regels, activiteiten, pedagogische aanpak kinderen etc.)?
- Hoe is de verantwoordelijkheid geregeld? Welke pedagogisch medewerker is voor welk kind verantwoordelijk tijdens het opendeurenbeleid?
- Op welke manier worden de pedagogisch medewerkers op hun beurt ondersteund en begeleid bij het volgen en begeleiden van kinderen?
- Hoe wordt ervoor gezorgd dat belangrijke informatie over de kinderen bekend is bij alle pedagogisch medewerkers die op een dag met dat kind te maken hebben (bijvoorbeeld over een allergie, speciale voeding of informatie bij het brengen)?
- Hoe vinden de pedagogisch medewerkers het om met een opendeurenbeleid te werken? (prettig/uitdagend/vervelend/...)

Ouders

- Hoe weten ouders waar hun kind 's morgens moeten brengen en 's avonds kunnen ophalen?
- Hoe zorgen de pedagogisch medewerkers aan het eind van de dag voor een goede overdracht naar de ouders?
- Op welke wijze kan een ouder bij de mentor van het kind terecht als hij of zij de indruk heeft dat werken met 'open deuren' niet goed is voor het kind?

Meer lezen

Op www.boink.info zijn diverse brochures en interessante links te vinden, zoals:

- Pedagogische kwaliteit van kinderopvang
- Opvoeden op het kinderdagverblijf, wat ouders moeten weten
- De oudercommissie en de pedagogische kwaliteit
- Enz.

Kijk daarnaast ook eens op www.opvoeden.nl voor betrouwbare opvoedinformatie.